

KOOPERATİF KURULUŞU

Bir kooperatif;

- Kurucu en az yedi gerçek veya tüzel kişinin hazırlayacakları anasözleşmeyi imzalaması,
- İmzaların notere tasdik ettirilmesi,
- Noterce onaylı anasözleşme ile Bakanlığımız veya Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüklerine başvurarak kuruluş izni alınması,
- Anasözleşmenin Ticaret Sicili Memurluğuna tescil ve ilan ettirilmesi suretiyle kurulur ve tüzel kişilik kazanır.

Kooperatif kuruluş ve anasözleşme değişikliğine ilişkin işlemler esas olarak Bakanlığımızca yürütülmektedir. Ancak, Bakanlığımızca yürütülen bu işlemlerden bazı tür kooperatiflerin kuruluş ve bunların belirli anasözleşme değişikliklerine izin verme işlemleri, Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüklerince yerine getirilmektedir.

Bugün, Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüklerince,

- Konut Yapı Kooperatifleri,
- Tüketim Kooperatifleri,
- Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifleri,
- Küçük Sanat Sitesi Yapı Kooperatifleri,
- Temin Tevzi Kooperatifleri,
- Üretim Pazarlama Kooperatifleri,
- Turizm Geliştirme Kooperatifleri,
- Toplu İşyeri Yapı Kooperatifleri,
- Yaş Sebze ve Meyve Kooperatifleri, kurulabilmekte ve bu kooperatiflerin,

- Süre,
- Unvan,
- Merkez,
- Pay Miktarı ile,
- Ortaklıktan çıkarmaya ilişkin 14.maddenin 2. fıkrası,
- Ortaklık şartlarına ilişkin 10.maddenin 3.bendi,
- Ortakların şahsi sorumluluklarına ilişkin 20.madde,
- `Oy Hakkı ve Temsil` başlıklı 24.madde,
- `Oy Kullanmanın Şekli` başlıklı 35.madde değişiklikleri de İl Müdürlüklerince karşılanmaktadır.

Bunun yanı sıra;

- Konut Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin "Amaç ve Faaliyet Konuları" başlıklı 6'ncı maddesinde "İmar planı ve onaylı proje gereği fiili olarak kooperatif konutlarının altına ortaya çıkan dükkan ve işyerlerinin mülkiyetinin anasözleşmenin 61. ve 62. maddeleri çerçevesinde mevcut ortaklarına dağıtır" şeklinde,

- Yine Konut Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin "Ortaklık Şartları" başlıklı 10'uncu maddesinde "Kamu kurum ve kuruluşlarınca arsa tahsis edilmesi halinde, kooperatife arsa tahsis eden kamu kurum ve kuruluşlarının arsa tahsisine temel oluşturan özel yasa ve yönetmeliklerinde hükme bağlanan hak sahipliği koşullarını sağlamak" şeklinde,

- Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifleri Örnek Anasözleşmenin "Amaç ve Faaliyet Konuları" başlıklı 6'ncı maddesinde "Kooperatifin amacı, ortaklarının taşıma hizmetlerini pazarlamak, bizzat taşımacılık yapmak ve yaptırmak, 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu ve Karayolu Taşıma Yönetmeliği kapsamında faaliyetlerde bulunmak ve ortaklarının bu hizmetlerle ilgili ihtiyaçlarını karşılamaktır."

- Yine Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifleri Örnek Anasözleşmenin "Ortaklık Şartları" başlıklı 10'uncu maddesinde "Kooperatife ortak olabilmek için aşağıdaki nitelik ve şartların varlığı gereklidir.

- 1 - Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı ve medeni hakları kullanma ehliyetine sahip gerçek kişi veya kamu ya da özel hukuk tüzel kişisi olmak,
 - 2 - Taşıyıcılık işi ile iştigal etmek,
 - 3 - Kooperatifin amacına uygun motorlu aracı bulunmak,
 - 4 - Taşıma işleri komisyonculuğu yapmamak,
 - 5 - Aynı amaçlı başka bir motorlu taşıyıcılar kooperatifine ortak olmamak,
- 2'inci bende öngörülen nitelik, faaliyete devam edildiğine ilişkin vergi dairesinden alınacak belge ve taşımacılık işi ile iştigal edildiğini gösterir gerçek ve tüzel kişi tacirler için ticaret odası veya ticaret ve sanayi odası, esnaflar için ise ilgili esnaf odasından sağlanacak belge ile kanıtlanır." şeklinde hüküm eklenmesi ve değişiklik işlemleri de İl Müdürlüklerimizce yapılabilmektedir.

Diğer taraftan, yukarıda sıralanan kooperatif türlerinin dışında kalan kooperatiflerin kuruluş ve

anasözleşme değişikliklerine izin verme işlemleri ile Tarım Satış, İşletme, Eğitim ve Kültür, Yayıncılık, Esnaf Sanatkar Kredi ve Kefalet, Deniz Taşıyıcılar, Tahmil ve Tahliye kooperatifleri ile tüm birlik ve merkez birliklerinin kuruluşları ve anasözleşmelerin diğer maddelerinde yapılmak istenilen değişiklikler ise doğrudan doğruya Bakanlığımız Teşkilatlandırma Genel Müdürlüğüne yürütülmektedir.

KOOPERATİF ÜNVANININ BELİRLNEMESİ

Kooperatiflerde ticaret unvanı "çekirdek" ve "ek" olmak üzere iki unsurdan oluşur ve bu şekliyle ülke çapında korunur.

Kooperatiflerin unvanlarının Türkiye'nin herhangi bir sicil dairesinde daha önce tescil edilmiş bir unvandan ayırt edilebilmesini sağlamak için, tescil ettirilecek ticaret unvanını daha önce tescil olunmuş unvanlardan açık biçimde ayırt etmeye yarayacak eklerin yapılması zorunludur. Kullanılan ekin kooperatifin mali durumu veya büyüklüğü bakımından üçüncü kişilerde yanlış bir izlenim yaratmaması, gerçeğe ya da Kamu düzenine aykırı olmaması gerekir.

Ayrıca 1163 Sayılı Kooperatifler Kanununun 2.maddesine 3476 Sayılı Kanunun 1.maddesi ile eklenen son fıkrasında "Kooperatif ve üst kuruluşlarının unvanlarında, kamu kurum ve kuruluşlarının unvanlarına yer verilemez" denilmektedir. Köylerin tüzel kişilik olması nedeniyle köy adları kullanılamaz.

Bu doğrultuda;

- Genel bütçeye dâhil kuruluşlar,
- Katma bütçeli kuruluşlar,
- Döner sermaye ile çalışan kuruluşlar,
- İl özel idareleri,
- Köy tüzel kişileri,
- Belediyeler ve belediyelere bağlı kuruluşlar,
- Kamu iktisadi teşebbüsleri ile bunlara ait müesseseler, işletmeler, bağlı ortaklıklar,
- Özel kanuna veya özel kanunla verilmiş yetkiye dayanılarak kurulan devlet banka ve kuruluşları, kamu kurum ve kuruluşları olarak mütalaa edilmektedir.

Unvanlarda kullanılabilecek bazı ekler ise ancak Bakanlar Kurulu'nun izni ile kullanılabilir:

"Türk", "Türkiye" ve "Milli" kelimelerinin kullanılabilmesi için bu iznin alınmış olması gerekir.

ÖNEMLİ NOT 1 : Yeni kooperatif kuruluşlarının unvan tespitinde, karışıklığa meydan vermemek için rakam, yıl, kelimeler arasında noktalama işaretleri, aynı bölgedeki diğer kooperatif unvanlarına benzer unvanlar kullanılmamasına dikkat edilmelidir. Ayrıca, unvanı yazarken " S.S. " ibaresini koymadan arama yapılmalıdır.

ÖNEMLİ NOT 2 : Bu arama programı yeni kooperatif kuruluşlarının unvan tespitinde faydalanmanız için tasarlanmış olup bağlayıcı değildir. Seçtiğiniz unvanın müsait olup olmadığı kuruluş başvurunuz anında bilgisayardaki son durumu itibariyle ve başvuru sırasına göre kesinlik kazanacaktır.

ANA SÖZLEŞME VE GENEL DURUM BİLDİRİMİNİN EMİN EDİLECEĞİ YERLER

Anasözleşmeler Ankara'da Sanayi ve Ticaret Bakanlığı binasında (Eskişehir yolu 7.km) bulunan S.S. Santemko Tüketim Kooperatifinden (0.312.286 03 65/ 2902), diğer illerde Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüklerinden temin edilebilmektedir.

Ayrıca, Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifi ve Birliği Anasözleşmeleri ile Birlik Genel Durum Bildirim Formları Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifleri Birlikleri Merkez Birliğinden (Cinnah Cad. No:5 Kavaklıdere/Ankara) (0.312.4685387 - PBX 4686081, faks:4686085)) temin edilebilir.

Kuruluşta ve her genel kurul toplantısı sonrasında doldurularak Bakanlığımıza/İl Müdürlüğüne teslim edilmesi gereken "Kooperatif ve Üst Kuruluşları Genel Durum Bildirim Formu" Bakanlıktan (Teşkilatlandırma Genel Müdürlüğü) ve Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüklerinden temin edilebilir.

KOOPERATİF KURULUŞU İÇİN GEREKLİ İŞLEMLER

Bakanlığımızca, yasal formaliteleri yerine getirmiş kooperatiflerden, kuruluş için aşağıdaki belgeler istenilmektedir:

- Başvuru dilekçesi,
- En az yedi kurucu tarafından düzenlenip imzalanarak Noterce onaylanan beş adet anasözleşme,
- Bilgi formu,
- Sermayenin kurucu ortaklardan birinin adına yatırıldığını gösterir beyanın kuruluş dilekçesinde belirtilmesi, gerekmektedir.

Bunların haricinde;

Küçük Sanayi Sitesi Yapı Kooperatifleri ile Küçük Sanat Kooperatiflerinin kuruluşlarında;

- Kurucu ortakların anasözleşmelerinin ilgili maddelerinde belirtilen ortaklık şartlarını taşıdıklarını belirtir ilgili esnaf odası veya sanayi ve ticaret odaları ile vergi dairelerinden verilmiş belgelerin,

Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi kuruluşunda;

- Kurucuların taşıyıcılığı fiilen meslek edinmiş şoför esnafı olduklarına dair ilgili esnaf odasından verilmiş belge ile vergi dairelerinden verilmiş belgenin,
- Kurucuların sahip oldukları araçların İl Trafik Şubesine kayıt yaptırdıkları sicil cüzdanlarının noterden tasdikli birer suretinin,

Deniz Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi kuruluşunda;

- Motorlu taşıyıcılar kooperatifinden farklı olarak kuruculara ait deniz motorlarının, deniz trafiğine elverişli olduğuna dair ilgili Liman Müdürlüğüne verilmiş denize elverişlilik belgelerinin noter tasdikli birer suretinin,
- Kurucu ortakların limana kayıtlı olduklarına dair Liman Müdürlüğünden verilmiş belgenin,

Üretim ve Pazarlama Kooperatifi kuruluşunda;

- Kooperatif kurucularının, kooperatifin konusu ile ilgili üretimde bulduklarına dair ilgili Ziraat Odasından ve Vergi Dairesinden verilmiş belgelerin,

Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifi kuruluşunda;

- 50 esnaf ve/veya 25 sanatkar olmak üzere 75 kişiyle kurulan bu kooperatif kurucularının, esnaf ve sanatkar olduklarına dair kayıtlı oldukları oda tarafından verilmiş belge ile esnaf sicili, vergi dairesi ve Cumhuriyet Savcılığınca verilmiş olan adli sicil kaydının aranması, gerekmektedir.

ANA SÖZLEŞME DEĞİŞİKLİK İŞLEMLERİ

Kooperatifler Kanunu'nun 3'üncü maddesinin son fıkrasıyla, "anasözleşme değişiklikleri de kuruluştaki usullere bağlıdır." hükmü getirildiğinden, kuruluştaki işlemlerin anasözleşme değişikliklerinde de aynı sıra içerisinde tekrarlanması gerekmektedir.

Unvan, süre, merkez ve sermaye değişikliği izinleri İl Sanayi ve Ticaret Müdürlüklerince, anasözleşmedeki diğer madde değişikliği izinleri Teşkilatlandırma Genel Müdürlüğünce verilmektedir.

Kooperatif anasözleşmesinde yapılmak istenilen değişiklikler için;

- Başvuru dilekçesi,
- Değiştirilmesi düşünülen maddenin eski ve yeni şeklinin karşılıklı olarak on nüsha halinde yazılmış metni.
- Değişikliğin gerekçesini içeren noter tasdikli yönetim kurulu kararı,
- Kooperatifin kuruluş işlemlerinin yayımlandığı Ticaret Sicili Gazetesi'nin aslı veya fotokopisi,
- Halen yürürlükte bulunan kooperatif anasözleşmesinin Bakanlığımızca onaylı aslı veya fotokopisi,
- Mevcut Yönetim Kuruluna ait imza sirküleri,
- Bilgi formu gerekmektedir.

Anasözleşme değişikliğine ilişkin izin alındıktan sonra yapılması gereken işlemler ise;

- Bakanlığımızdan ön izin alındıktan sonra, anasözleşme değişikliği ile ilgili olarak kooperatifin olağan veya olağanüstü genel kurul gündemine madde konulup, konunun genel kurulda

görüülmesi,

- Yapılacak genel kurulda, Kooperatifler Kanunu'nun 51' inci maddesi ve anasözleşmelerinde belirtilen çoğunluk hükümlerine göre işlem yapılması,
- Anasözleşme değişikliği genel kurulca onaylandıktan sonra değişiklik işleminin ticaret siciline tescil ve ilan ettirilmesidir.

KOOPERATİF TÜRÜNÜN VE ANASÖZLEŞMENİN TAMAMININ DEĞİŞİKLİĞİ SIRASINDA İSTENİLEN BELGELER

Kooperatif türünün ve Anasözleşmenin tamamının değişiklik izinleri Teşkilatlandırma Genel Müdürlüğüne verilmektedir. Bu değişiklikler sırasında istenilen belgeler şunlardır;

1. Dilekçe.
2. Yönetim Kurulu üyeleri tarafından her sayfası imzalanmış ve usulüne uygun şekilde doldurulmuş 10 adet anasözleşme (Noter onayına gerek yoktur.).
3. Yürürlükteki anasözleşmeden bir adet (dosyasında bulunmaması halinde).
4. Yürürlükteki anasözleşmenin yürürlükten kaldırılarak Bakanlığımızca hazırlanan başka bir tür anasözleşmenin kabul edilmesine ilişkin gerekçeli ve noter onaylı yönetim kurulu kararı.
5. Kooperatifin kuruluş ilanının yayımlandığı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinin bir örneği (dosyasında bulunmaması halinde).
6. Varsa, eskiden yapılan anasözleşme değişikliklerinin yayımlandığı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi (dosyasında bulunmaması halinde).
7. Kooperatifin en son durumunu gösterir "Kooperatif ve Üst Kuruluşları Genel Durum Bildirimi Formu".

Bu değişiklikler sırasında kooperatif türlerine göre başka belgeler de istenebilmektedir

Kuruluş GEREKLİ EVRAKLAR

1. Dilekçe
2. İlgili Bakanlıkça onaylanmış 1 adet kooperatif anasözleşmesi
3. Kurucu Ortakların T.C. Kimlik Nolu Nüfus Cüzdan Fotokopisi
4. Ticaret Sicili Tüzüğü'nün 29.maddesine göre hazırlanmış taahhütname
5. Kooperatif ünvanı altında hazırlanmış imza beyannamesi (noter onaylı aslı)
6. Bakanlık izin yazısı aslı
7. Anasözleşme özeti
8. Yönetim kurulunun görev bölümü ve şirketin temsil şekli anasözleşme ile belirlenmemişse anasözleşmenin tescilinden sonra alınacak bir karar ile yönetim kurulunun görev bölümü ve temsil şekline dair kararın tescil ve ilanı gereklidir.
9. Tüzel Kişi kayıt Beyannamesi

ÖNEMLİ NOTLAR:

*** 1163 sayılı Kanununun 98 maddesinin atfı ve Türk Ticaret Kanununun 349 maddesi uyarınca, yönetim kurulu üyelerinin usul ve furuından biriyle, eşi ve üçüncü dereceye kadar (bu derece dahil) kan ve sıhri hısımlarının denetçiliğe seçilmeleri mümkün bulunmadığından, anasözleşmenin sonunda yer alan ve ilk genel kurul toplantısına kadar görev yapmak üzere kurucular arasından seçilmeleri gereken geçici yönetim ve denetim kurullarında soyadı benzerlikleri bulunan üyelerin akraba olup olmadıklarına dikkat edilmesi gerekmektedir.

*** Kooperatif yönetim kuruluna ancak kooperatif üyeleri seçilebilir. Denetim Kurulu üyeleri ortaklar dışında 3. kişilerden de seçilebilir.

*** 18 yaşından küçükler hissedar olabilir, ancak yönetim kurulu üyesi olamazlar.

□ Genel Kurul Toplantısı GEREKLİ EVRAKLAR

1. Dilekçe
2. Gündem
3. Genel kurul toplantı tutanağı (aslı veya noter onaylı örneği)
4. Hazirun cetveli (aslı veya noter onaylı örneği)
5. Sanayi Ve Ticaret İl Müdürlüğünün komiser atamasına ilişkin izin yazısı
6. Genel kurulda yönetim kurulu seçimi yapıldı ise ;
 - görev bölümü ve sirküler kararı (noter onaylı - 2 adet)
 - yeni yönetim kurulu üyelerine ait imza beyannamesi (noter onaylı aslı)
 - yeni yönetim kurulu üyelerine ait T.C. Kimlik Nolu Nüfus Cüzdan Fotokopisi
7. Hükümet Komiseri atama yazısı

ÖNEMLİ NOTLAR:

*** Genel kurullarda yönetim kurulunun süresi tespit edilmediği zaman süresi 1 yıl olarak kabul edilmektedir.

*** Bilançonun yönetim kurulu tarafından kaşelenerek imzalanması ve o yıl için Harçlar Kanunu Genel Tebliği ile belirlenen miktarda damga pulu yapıştırılarak ibraz edilmesi gerekmektedir.

□ Ana Sözleşme Tadili GEREKLİ EVRAKLAR

1. Dilekçe

2. Gündem
3. Genel kurul toplantı tutanağı (aslı veya noter onaylı örneği)
4. Hazirun cetveli (aslı veya noter onaylı örneği)
5. Bakanlık izin yazısı
6. Bakanlıkça onaylı iki adet tadil tasarısı
7. Madde tadiline ilişkin yönetim kurulu kararı
8. Hükümet Komiseri atama yazısı

□ Yönetim Kurulu Değişikliği

GEREKLİ EVRAKLAR

1. Dilekçe
2. Yönetim kurulu seçimine ilişkin görev bölümü ve sirküler kararı (sırası ile 1.2.3. yedeklere teklif edildikten sonra yedek yönetim kurulu üyelerinin bu teklifleri kabul edip etmedikleri açıkça yazılacak) (noter onaylı iki adet)
3. Yeni üyeye ait imza beyannamesi (noter onaylı aslı)
4. Ayrılan yönetim kurulu üyesine ait istifa kararı
5. Yeni yönetim kurulu üyesine ait T.C. Kimlik Nolu Nüfus Cüzdan Fotokopisi

ÖNEMLİ NOTLAR:

*** Yönetim kurulu üyeliklerinden biri boşalmış ise yedek üyeler sırası ile yönetime davet edilir.Hiçbiri yönetime girmez veyahut giremez ise, yönetim kurulu da toplantı ve karar nisaplarını kaybetmemişse bir sonraki genel kurula kadar T.T.K. 312. maddesinde boşalan üyeliğe atama yapılabilir. Boşalan üyelikler ile yönetim kurulu toplantı ve karar nisabını yitirmiş ise yeni bir genel kurul toplantısı ile organ teşekkül ettirilmesi gerekmektedir.

□ Adres Değişikliği

GEREKLİ EVRAKLAR

1. [Dilekçe](#)
2. Adres değişikliğine ilişkin yönetim kurulu kararı (noter onaylı -2 adet)

□ Tasfiyeye Giriş

GEREKLİ EVRAKLAR

1. Dilekçe
2. Adres değişikliğine ilişkin yönetim kurulu kararı (noter onaylı -2 adet)

□ Tasfiye Sonu Kapanış

GEREKLİ EVRAKLAR

1. Dilekçe
2. Gündem
3. Genel kurul toplantı tutanağı (aslı veya noter onaylı örneği)
4. Hazirun cetveli (aslı veya noter onaylı örneği)
5. Hükümet Komiseri atama yazısı

□ Merkez Nakli

GEREKLİ EVRAKLAR

1. Dilekçe
2. Kooperatif anasözleşmesi
3. Kuruluş tarihinden itibaren sicil dosyasındaki tescil işlemlerine ilişkin belgelerin, kayıtlı oldukları sicil memurluğunca onaylı birer adet örneği
4. Ticaret Sicili Tüzüğü'nün 47. maddesine göre sicil belgesi.
5. Merkez nakline ilişkin yönetim kurulu kararı (noter onaylı - 2 adet)
kararda;
 - nakil öncesi adres
 - nakil olunan adres belirtilecektir
6. Kooperatif yetkililerine ait imza beyannamesi (noter onaylı aslı)
7. Ticaret Sicili Tüzüğü'nün 29 maddesine göre hazırlanmış taahhütname
8. Merkez naklinin görüşüldüğü genel kurul evrakları (noter onaylı) (3. bölümde yazılı evraklar)
9. Bakanlıkça onaylı tadil tasarısı.(2 adet)
10. Bakanlık izin yazısı (aslı veya noter onaylı örneği)
11. Hükümet Komiseri atama yazısı